

การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19
School Library Administration under the Secondary Educational Service Area Office 19

สถิตย์พร ปัญจะพันธ์*
 ดร.สุขุม พรหมเมืองคุณ**
 ดร.นัจวีภรณ์ ทุมสงคราม***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์การทำงานและขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 327 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัย พบว่า

1. บุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ รองลงมาคือด้านด้านผู้บริหาร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านนักเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19

2.1 บุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

2.2 บุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บุคลากรในโรงเรียนที่มีประสบการณ์การทำงาน น้อยกว่า 5 ปี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์บุคลากรในโรงเรียนที่มีประสบการณ์การทำงาน 5 -10 ปี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านครู

2.3 บุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บุคลากรในโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์บุคลากรในโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านครู

คำสำคัญ : การบริหารงาน ห้องสมุดโรงเรียน

* ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

** กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

*** ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ABSTRACT

The research purposes were 1) to explore the level of School Library Administration under The Secondary Educational Service Area Office 19 according to the teachers and educational personnel's opinions, and 2) to compare of School Library Administration of schools according to the teachers and educational personnel's opinions. By position Work experience and school size. The samples include personnel in schools under the Office of Secondary Education District 19 students in 2557 and 327 people. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, average, standard deviation and testing F (F-test).

The results of the study showed that :

1. Both the overall and individual opinion of the personnel on the school library administration was at the high level. The aspects with the highest mean scores were buildings and facilities, followed by administrators. The aspect with the lowest mean scores was students.

2. The comparison of school library administration in the schools revealed that:

2.1 There was no difference in the overall opinions of the personnel with different positions on the school library administration at the level of .05

2.2 The overall and individual opinions of the personnel have worked with different experience. Opinions about the overall management of the school library. Overall, and found that opinions about the library administration were different with the statistical significance at .05 level. Personnel in Schools who has worked lower than 5 years gave the opinion about Places and Materials in the highest average level. But personnel in Schools who has worked for 5 – 10 years gave the opinion about Teachers in the lowest average level.

2.3 The overall and individual opinions of the personnel with who works in schools of different sizes. Opinions about the administration overall and the school library. Found that opinions about the administration were different with the statistical significance at .05 levels. Personnel in extra big size schools gave the opinion about Places and Materials in the highest average level. . Personnel in small size schools gave the opinion about Teacher in the lowest average level.

Keyword : Administration, School Library, Secondary Educational.

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการพัฒนาคนในชาติให้เป็นคนที่มีรู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหา และรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์สูงสุด และสิ้นเปลืองน้อยที่สุด การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ได้นั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญ การพัฒนาคุณภาพประชากรของประเทศให้มีคุณภาพย่อมขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข และสามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ประเทศใดก็ตามที่ประชาชนมีการศึกษาแสดงให้เห็นว่าประเทศมีการพัฒนาก้าวหน้าไกล ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นรากฐานและเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 หน้า 2) การบริหารงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนจะประสบความสำเร็จได้

ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ ครูผู้สอนบุคลากรในโรงเรียน รวมทั้งนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ต้องมีส่วนร่วมและรับผิดชอบ โดยมีการทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และไม่แยกส่วนออกจากการพัฒนา คุณภาพและการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การบริหารงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการพัฒนา ห้องสมุดโรงเรียนต้องส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร และพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะ และคุณลักษณะตามเป้าหมาย การพัฒนาภายในปี 2561 คือ มินิสตีไฟร์ไฟเรียน รักการอ่านอย่างยั่งยืนและเป็นบุคคล แห่งการเรียนรู้ มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการประเมิน เลือกจับ และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีจริยธรรม มีจิตสำนึกและเห็นคุณค่าของการใช้ห้องสมุดและทรัพยากรสารสนเทศ และมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างรับผิดชอบและมีประสิทธิภาพ

ห้องสมุดโรงเรียน เป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน การบริหารห้องสมุด เป็นกระบวนการบริหารทรัพยากร สารสนเทศตามหลักวิชาการ ให้เกิดประโยชน์เริ่มจากการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภท ด้วยวิธีการ ที่เหมาะสมจากแหล่งสารนิเทศที่น่าเชื่อถือและได้ทรัพยากร

จากความสำคัญและของการบริหารงานห้องสมุดข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นข้าราชการครูและปฏิบัติงานใน โรงเรียน จึงสนใจที่จะศึกษา การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน ไปใช้ในการพัฒนา และหาแนวทางการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนให้ได้ มาตรฐาน เพิ่มพูนประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมการรัก การอ่าน และผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนามาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

คำถามการวิจัย

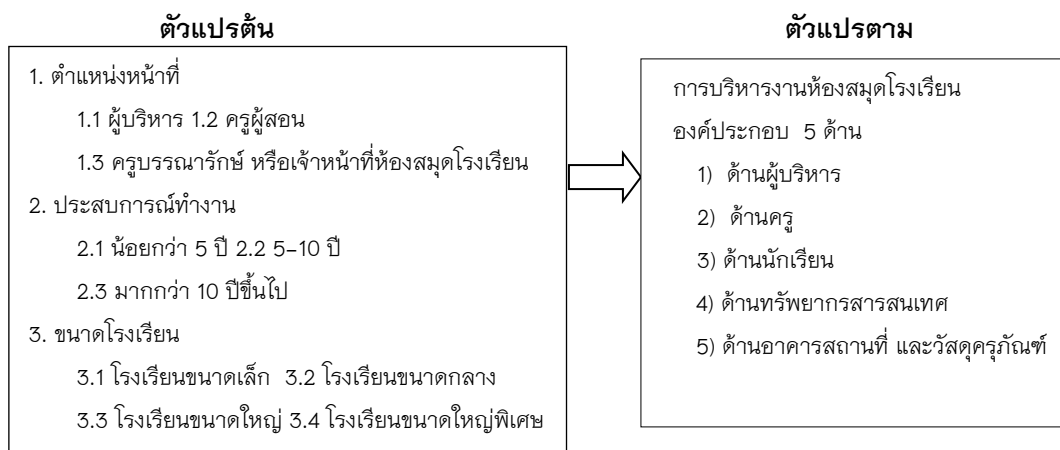
1. การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 อยู่ในระดับใด
2. บุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน ประสบการณ์ทำงานต่างกัน ขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน แตกต่างกัน หรือไม่

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน ประสบการณ์ทำงานต่างกัน ขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการ บริหารงานห้องสมุดโรงเรียน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

แนวคิดของการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน โดยใช้ มาตรฐานห้องสมุด โรงเรียน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556, หน้า 19 – 20) มีองค์ประกอบ มาตรฐาน ห้องสมุดโรงเรียน 5 ด้าน คือ ด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านนักเรียน ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 52 โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 327 คน แยกเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 30 คน ครูผู้สอนจำนวน 267 คน และครูบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด จำนวน 30 คน ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และครูบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ระบุสถานภาพของแต่ละบุคคล มีข้อคำถาม 3 ข้อเป็นคำถามเกี่ยวกับตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ในปีการศึกษา 2557 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามให้ผู้บริหาร ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 30 คน ครูผู้สอนจำนวน 267 คน และครูบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด จำนวน 30 คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1. ค่าสถิติพื้นฐาน 1) ร้อยละ (Percentage) 2) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 4.2 สถิติทดสอบสมมติฐาน จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ทำงานและ ขนาดโรงเรียน โดยใช้สถิติทดสอบค่า F-test วิเคราะห์ความแปรปรวน (One-way ANOVA) โดยใช้ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความหมายของการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยภาพรวม และรายด้านพบว่า การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน อยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนที่มีค่ามาก 3 อันดับแรก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.65) รองลงมา ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.48) และด้านทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.51) และด้านครู ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.44) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนักเรียน ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.43)

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19

2.1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่พบว่า

2.1.1 ผู้ที่มีตำแหน่งผู้บริหาร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ รองลงมาคือ ด้านผู้บริหารและด้านทรัพยากรสารสนเทศ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านครู ผู้ที่มีตำแหน่งที่ครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ รองลงมา ได้แก่ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ และด้านผู้บริหาร ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนักเรียน

2.1.2 ผู้มีตำแหน่งตำแหน่งที่ครูบรรณารักษ์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์รองลงมา ได้แก่ ด้านผู้บริหาร และ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนักเรียน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับความเท่ากันของความแปรปรวน (Test of homogeneity of variances) พบว่าความแปรปรวนโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวมและรายด้าน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า บุคลากรในโรงเรียนที่มีตำแหน่งหน้าที่การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่า

2.2.1 บุคลากรในโรงเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน โดยภาพรวมผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือ ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี ขึ้นไปและต่ำสุดคือ ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน

2.2.2 เมื่อพิจารณาตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์รองลงมาได้แก่ ด้านทรัพยากรสารสนเทศและต่ำสุด คือ ด้านครูผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์รองลงมาได้แก่ ด้านทรัพยากรสารสนเทศและต่ำสุด คือ ด้านครู และผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า

10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านอาคารสถานที่และวัสดุ ครุภัณฑ์ รองลงมาได้แก่ ด้านผู้บริหาร และต่ำสุด คือ ด้านนักเรียนโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความแปรปรวนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านนักเรียน ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ส่วนด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนพบว่า

2.3.1 โรงเรียนขนาดเล็กภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ที่มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผู้บริหารรองลงมาได้แก่ ด้านอาคารสถานที่และวัสดุ ครุภัณฑ์และด้านนักเรียนตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านครู

2.3.2 โรงเรียนขนาดกลาง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาการบริหารงานห้องสมุด โรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ รองลงมา ได้แก่ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านผู้บริหารตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนักเรียน

2.3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาการบริหารงานห้องสมุด โรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์รองลงมา ได้แก่ ด้านครูและด้านทรัพยากรสารสนเทศตามลำดับส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนักเรียน

2.3.4 และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาการบริหารงาน ห้องสมุดโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ย3 อันดับแรก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ รองลงมาได้แก่ ด้านทรัพยากรสารสนเทศและด้านครูตามลำดับส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนักเรียน

โดยภาพรวม บุคลากรในโรงเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการ บริหารงานห้องสมุดโรงเรียน กับบุคลากรในโรงเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดกลาง แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และบุคลากรในโรงเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการ บริหารงานห้องสมุดโรงเรียนด้านนักเรียนกับบุคลากรในโรงเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน อยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ที่มีค่าสูงสุด 3 อันดับแรก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ รองลงมา ได้แก่ ด้านผู้บริหาร และด้านทรัพยากรสารสนเทศ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนักเรียน

2. การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19

จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ จากผลการวิจัยพบว่า บุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน จากผลการวิจัยพบว่า บุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จำแนกตามขนาดโรงเรียน จากผลการวิจัยพบว่า บุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 19 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านนักเรียน ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จากผลการวิจัยพบว่า บุคลากรในโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้าน อาคารสถานที่และ วัสดุครุภัณฑ์ รองลงมาคือด้านผู้บริหารส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านนักเรียนทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ได้รับนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องการปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียน กำหนดให้ห้องสมุดตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม มีการออกแบบและตกแต่งอย่างเหมาะสมและสวยงาม มีการจัดพื้นที่และบรรยากาศที่เอื้อต่อการอ่านและการเรียนรู้ การจัดการด้านสภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสมมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยของห้องสมุดและผู้ใช้บริการห้องสมุดมีครุภัณฑ์ที่เหมาะสมมีนโยบายในการจัดซื้อครุภัณฑ์เพียงพอและจัดวางได้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานและให้บริการมีตลอดจนมีเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในห้องสมุดโรงเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุษณีย์ สุวรรณจินดา (2553, หน้า 118) ศึกษาเรื่องการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล 5 เด่นห้า พบว่าด้านอาคารสถานที่ ผู้ใช้บริการต้องการให้ห้องสมุดตั้งอยู่จุดที่สามารถไปใช้ได้สะดวกควรขยายเนื้อที่ห้องสมุดให้เพียงพอแก่การจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศและการให้บริการในด้านบรรยากาศห้องสมุด ต้องการให้จัดบรรยากาศให้ดีเสมอ ปราศจากเสียงรบกวน กลิ่น แสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวก ตกแต่งให้สวยงาม และมีเครื่องปรับอากาศ และในด้านการจัดพื้นที่ต้องการให้มีมุมต่างๆ อย่างเป็นสัดส่วน เช่นมุมสบาย มุมค้นคว้าด้วยตนเอง มุมสืบค้นข้อมูลจากเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น ในด้านครุภัณฑ์ต้องการให้มีครุภัณฑ์สำหรับการอ่านให้เพียงพอ มีขนาดและสัดส่วนเหมาะสมกับระดับมัธยมศึกษา และมีการจัดวางให้เป็นระเบียบสะดวกในการเข้าใช้ห้องสมุด ในการดำเนินงานพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนและการส่งเสริมการอ่านกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการความสำคัญของการปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ใฝ่รู้ใฝ่เรียน โดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้การดำเนินงานห้องสมุดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

กาญจนา ชมภูพิน (2549, หน้า 118) ศึกษาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุรินทร์ พบว่าด้านงานบริหาร ผู้บริหารและครูบรรณารักษ์ มีการบริหารงานห้องสมุดอยู่ในระดับมาก มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิบัติงานห้องสมุด จัดทำแผนปฏิบัติการงาน/โครงการโรงเรียน มีการสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรดา ทิวาเครือ (2553, หน้า 88) ศึกษาการจัดการห้องสมุดโรงเรียน พุทธศักราช ๒๕๓๖ ผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดลำปาง เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากพหุติกรรมผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการจัดการงานห้องสมุดโรงเรียน พหุติกรรมผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการงานห้องสมุดโรงเรียน คือ ด้านแรงจูงใจ ด้านการเรียนรู้อื่นๆ

จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ จากผลการวิจัยพบว่า บุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 19 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่าง ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐานมีนโยบายให้ดำเนินการปรับปรุงมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน และการส่งเสริมการอ่าน ซึ่งผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ต้องตระหนักและร่วมมือกันเพื่อการพัฒนาคุณภาพห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2552 เพื่อพัฒนาไปสู่มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2556 มีทิศทางในการเตรียมนักเรียนให้มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นพลเมืองของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมการอ่านซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียนสถานศึกษาจะสร้างนิสัยรักการอ่านและการค้นคว้าใฝ่หาความรู้ให้เกิดกับนักเรียน ย่อมต้องอาศัยห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ อรรถวณิช อภิวิเศษ (2547, หน้า 129) ได้ศึกษาการบริหารงานห้องสมุดตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานีเขต 3 พบว่า ข้าราชการครู ที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหาร ห้องสมุดตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ และครู ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความเข้าใจในบริบทการดำเนินงานของห้องสมุดอย่างแท้จริง และทุกคนตั้งใจ ที่จะทำให้ห้องสมุดเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน

จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน จากผลการวิจัยพบว่า บุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรในโรงเรียนที่มีประสบการณ์การทำงานที่มีการบรรจุรับราชการนาน มีการเข้ารับการฝึกอบรม สัมมนา และศึกษาดูงานมากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรี รักษาสุวรรณ (2552, หน้า 81) ศึกษาสภาพการบริหารงาน และแนวทางการบริหารงานห้องสมุดมีชีวิตของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า การบริหารงานห้องสมุดจำแนกตามประสบการณ์ในการดำเนินงานห้องสมุด ทุกด้านพบว่าแตกต่างกัน โดยหัวหน้างานห้องสมุดที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานห้องสมุด 11-15 ปี มีการบริหารงานห้องสมุดมีชีวิตดีกว่า หัวหน้างานที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี 5-10 ปี และมากกว่า 15 ปี สอดคล้องกับงานวิจัยของ

จำแนกตามขนาดของโรงเรียน จากผลการวิจัยพบว่า บุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จำแนกตามขนาดโรงเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ขนาดโรงเรียน แตกต่างกันทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านนักเรียน ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บริบทของโรงเรียนแต่ละพื้นที่ไม่เหมือนกัน ในการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรี รักษาสุวรรณ (2552, หน้า 81) ศึกษาสภาพการบริหารงานและแนวทางการบริหารงานห้องสมุดมีชีวิตของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า สภาพการบริหารงานห้องสมุดมีชีวิตของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ทุกด้านพบว่าแตกต่างกัน โดยห้องสมุดโรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันดีกว่า โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ห้องสมุดโรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันดีกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาพบว่าการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ด้านนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นโรงเรียนควรตระหนักถึงความสำคัญและมีส่วนร่วม ในการพัฒนาการ

จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน บุรณาการการอ่านและการใช้ห้องสมุดกับการจัดการเรียนการสอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

1.2 จากการวิจัยพบว่าบุคลากรในโรงเรียน ตำแหน่งครูผู้สอน มีระดับความคิดเห็นการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยเฉพาะด้านนักเรียน ดังนั้นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 สถานศึกษาจะต้องมีการพัฒนาด้านคุณภาพผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนจะต้องมีการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนสอน โดยการอบรมเพิ่มความรู้ทักษะอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูนำความรู้และทักษะที่ได้ไปปรับใช้ให้ผู้เรียน มีคุณภาพยิ่งขึ้น จากการเป็นผู้บอกเนื้อหาเป็น ผู้ส่งเสริมเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการเรียนรู้

1.3 จากการวิจัยพบว่าบุคลากรในโรงเรียน ที่มีประสบการณ์ทำงาน 5- 10 มีระดับความคิดเห็นการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านครู ดังนั้นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 มีแผนพัฒนาคุณภาพ กิจกรรมโครงการต่างๆ นำผลการประเมินมาใช้ในวัดมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน และทรัพยากรสารสนเทศควรมีเนื้อหาสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเทคโนโลยีในการจัดเก็บและสืบค้นการจัดบริการการอ่านและการศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีการจัดบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าครูบรรณารักษ์ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่องเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านบรรณารักษ์หรือครูผู้สอน มีการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และครูผู้สอนมีแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ การใช้ห้องสมุดในสาระการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้และประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านต่อผู้บริหาร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน

2.2 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นที่คาดว่าจะมีผลต่อการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน โดยพิจารณาในปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้การศึกษากาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการพัฒนาตัวชี้วัดระดับการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนที่เป็นเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนเพื่อขยายผลการวิจัยให้ดีขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา ชมพูพิน. (2550). การศึกษาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุรินทร์.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ธีรดา ทิวาเครือ. (2553). พฤติกรรมผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการงานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาลำปาง เขต 2. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

พัชรี รักษาสุวรรณ. (2552). สภาพการบริหารงานและแนวทางพัฒนาการบริหารงานห้องสมุดมีชีวิต

ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อรรณอนาธิเวช. (2547). การบริหารงานห้องสมุดตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- อุษณีย์ สุวรรณจินดา. (2553). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน โรงเรียนเทศบาล 5 เด่นห้า สังกัดเทศบาลนครเชียงราย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร